

RUILVERKAVELING "DE HILVER"Inleiding:

Begin dit jaar werd bekend gemaakt dat men plannen had in de nabije toekomst een zeer uitgestrekt agrarisch gebied, grofweg gelegen tussen Landgoed "De Utrecht" bij Esbeek en de Kampinase Heide bij Boxtel te gaan verkavelen. Daar de Spreeuwelse heide (Elschotse Hoek) ten oosten van de Utrecht, het Beekdal van de Reusel boven de Utrecht (Hertgang), en een weidegebied boven de Broekling hierbij gemoeid waren werd door Jacques van Kessel en ondergetekende op het verzoek van StaatBosBeheer ingegaan om medewerking te verlenen bij de inventarisatie van betreffend gebied. Dit met als doel dit deel voor verkavelen te behoeden.

Jammer genoeg kregen we verder geen medewerking van andere mensen binnen de Werkgroep die regelmatig in de omgeving van dit terrein vertoeven (Zij hoeven dan ook straks, indien de verkaveling door mocht gaan ook niet te vloeken op die "vervloekte boeren", dat doen wij wel).

Wegens tijdgebrek hebben we ons voor een groot deel moeten beroepen op materiaal van voorgaande jaren, waarbij het belang van het waarnemingen-archief weer 'ns duidelijk bleek.

De Spreeuwelse heide (Elschotse hoek), bespreking vogels.

Mede door haar centrale ligging tussen de belangrijke waterwildgebieden 't Goorven en de Flaes, en de Landschotse heide met haar vennen vormt de Spreeuwelse heide een belangrijk broed- en pleistergebied voor enkele voorname soorten. De belangrijkste broedvogels zijn Roodborsttapuit, Wulp, Grutto, en Scholekster waarvan in 1980 resp. 3, 4, 7, en 2 paren hier een territorium hadden. Het totaal aantal soorten broedvogels in het terrein bedraagt 30.

De relatie tussen de Spreeuwelse heide en het aangrenzende landgoed "De Utrecht" blijkt erg groot te zijn, waardoor een verkaveling ook dit gebied hevig zou kunnen schaden. Hierbij moet behalve aan de vogels ook aan de waterstand gedacht worden. Dit laatste onderwerp wordt echter wat verderop iets uitvoeriger besproken.

Wat de vogels betreft kan de binding tussen beide gebieden het beste weergegeven worden door weidevogels als Grutto, Wulp, Regenwulp en Kievit als voorbeeld te nemen. Zij slapen in de voorverzameltijd evenals gedurende de doortrekperiode doorgaans op de natte heide bij het Goorven of aan de Keyenhurk bij de Landschotse heide, maar zoeken overdag voor een belangrijk deel bij de Spreeuwelse heide hun voedsel. Enkele aantallen zijn;

Grutto: 01-03-'78	290 ex.	(L.Peeters)	Wulp: 09-03-'78	20 ex.	(L.Pe)
25-06-'78	130 ex.	"	10-08-'80	63 ex.	"
16-06-'78	385 ex.	"	01-03-'78	135 ex.	"
03-03-'78	400 ex.	"	Kievit: 23-02-'78	150 ex.	"
14-04-'80	145 ex	"	27-08-'80	1350 ex.	"
			10-08-'80	850 ex.	(JvKe.)

Ook diverse broedvogels van de bossen van Landgoed "De Utrecht" gebruiken de Spreeuwelse heide als fourageergebied (Roofvogels, Duiven, Kraaiachtigen). Verder is regelmatig een baltsende Korhoen te observeren, afkomstig van de Neterselse heide.

Wat doortrekkers en pleisteraars betreft: tijdens de winter is het gebied zeer soortenrijk. Typische wintervogels als Bonte Kraai, Kramsvogel en Koperwiek, maar ook diverse Roofvogels zijn gedurende die tijd altijd vertegenwoordigd. Behalve Weidevogels zijn vooral Tapuitachtigen hier in opvallende aantallen tijdens de doortrekperiode aanwezig (b.v. 12 ♂ en 6 ♀ Tapuit op 18-05-'78, 23 Paapjes en 8 Roodborsttapuiten op 17-05-'80)

De ontwatering.

Wanneer het gedeelte Spreeuwelse Heide gelegen ten Noorden van de Liesdijk en ten N.N.O. van het Goorven verkavelt wordt is het zeer waarschijnlijk dat in dit gebied vele nieuwe afwateringssloten zullen worden aangelegd. De toekomstige sterke afwatering zal waarschijnlijk dan in noordelijke richting gestuurd worden, enwel op het rivierteje de Reusel.

De Mispelindse en Neterselse heide met de vennen het Goorven, de Flaes en de Hazekolk waarvan de laatste 10mjaar een duidelijke verdroging te zien valt ten gevolge van ontwateringswerken blijken iets hoger te liggen dan het toekomstige ruilverkavelingsgebied. Verdere ontwatering in welke vorm dan ook is ontoelaatbaar omdat we hier met een uiterst waardevol natte heidegebied te maken hebben waarvoor Klokjesgentiaan, Beenbreek, Zonnedaawsoorten, en zeldzame bieze en zeggesoorten kenmerkend zijn. Ook vogels als Tureluur en Watersnip zouden verdwijnen.

De Herdgang en het beekdal van de Reusel.

De Herdgang die bij eenieder van ons zodanig bekend is dat een bespreking overbodig is wordt omgeven door een belangrijke "Buffer" in de vorm van weilanden en akkers. Zelfs fraaie kleinschalige graslandjes met nog redelijk veel houtwallen, grillig doorkruist door de hier nog ongekanaliseerde Reusel zijn hier te vinden. Tijdens de Bekentellingen hier bleken vooral de volgende vogelsoorten regelmatig aanwezig te zijn: Dodaars, Ijsvogel, Buizerd Blauwe Reiger, Waterhoen (20-40). Ruilverkavelingswerkzaamheden zullen ongetwijfeld nadelige gevolgen hebben voor dit laatste stukje onverkaveld weidegebied.

De Broekeling.

Dit gebied dat deel uitmaakt van Landgoed de Utrecht ligt ten zuidwesten van Esbeek. Het is een betrekkelijk smal, langgerekt gebied waar voor 'n deel de Hoogeindse beek in lengterichting doorstroomt. Er is sprake van een uniek., laag gedeelte in het landschap dat zeer gevarieerd is en een vochtig karakter heeft. Typische landschapstypes zijn o.a.: Gagelstruwelen, Hoogveenrestanten, Veenplassen (ged. kunstmatig), Elzen- en Wilgenbroekbos, stukken Dop- en Struikheide, en verwilderd Grove Dennebos. Het gebied heeft grote landschappelijke/historische waarde, evenals waarde op het gebied van flora en fauna.

De belangrijkste planten zijn: Jeneverbes, Veenbes, Veenpluis, Beenbreek, en Kleine zonnedaaw. Wat de vogels betreft zien we hier Water-, Riet- en Roofvogels zoals Dodaars, Blauwborst, Sperwer, Buizerd, Torenvalk, en Nachtegaal. Het spreekt voor zich dat dit gebied belangrijk is voor veel vogels uit de omgeving die hier hun voedsel komen zoeken. Door de ruilverkaveling in de aangrenzende weiden zou de beïnvloeding van de intensieve landbouw en de uitgebreide waterhuishoudkundige werken te groot worden op dit gebied.

Nawoord.

Dit artikel kan gezien worden als een beknopte weergave van een tussentijdsverslag dat we in oktober dit jaar naar S.BB. verzonden. Wij hoopten de betrokkenen bij de verkavelingen met dit verslag ervan te kunnen overtuigen dat ruilverkavelingswerken in zo'n waardevolle gebieden onveroorloofd zijn. De Spreeuwelse Heide en de kleinschalige weiden bij de Herdgang zijn het zelfs eerder waard aan het agrarisch gebruik onttrokken te worden, en een beheer te krijgen, afgestemd op flora en fauna.

Ik hoop jullie met dit verslag te hebben ontwaakt uit de droom dat alles toch al verloren is. Neeeee,.... in tegendeel!!, Er valt nog heel wat te redden in de Kempen, maar daarbij is wel jullie inzet nodig. Volgend jaar krijgen we waarschijnlijk een kans een nauwkeurigere inventarisatie in het gebied te verreichten. Help dan mee gegevens te verzamelen!!!

Bij Jacques en mij ligt het originele, uitgebreide verlag ter inzage. Ook kun je bij ons terecht voor informatie omtrent de inventarisatie van volgend jaar.